

A magyar ökölvívás története

Description

1. A magyar ökölvívás kezdetei

A magyar ökölvívás történetét, sikereit, kudarcait, fogom röviden bemutatni ebben a fejezetben egészen a reformkortól napjainkig, és összehasonlítom a világban betöltött helyével és szerepével. Egyértelműen kijelenthető, hogy egy sikersportágunkról van szó a kajak-kenu, a vívás, az úszás, a vízilabda, a kézilabda, és a birkózás mellett.

A magyarok közül elsőként – legalábbis erre van egyértelmű forrás – báró Wesselényi Miklós húzott bokszesztyűt, amikor 1822-ben gróf Széchenyi Istvánnal[\[1\]](#) Angliába látogatott. Utazásuk célja nem az ökölvívás volt természetesen, hanem megállapítani azt, hogy Anglia miért tart előrébb a világ többi országához képest, és meg akartak ismerkedni a legmodernebb eljárásokkal is.

Ennek folyamán Wesselényi ellátogatott John Jackson[\[2\]](#) edzőtermébe, és ott vett ökölvívóedzéseket. Igazából nem nagyon tudjuk, hogy a báró a megszerzett tudást hasznosította-e valaha, vagy tovább adta-e tudását valakinek, mindenesetre a tény az, hogy ő volt az első bokszolónk.

A sportág magyarországi történetéről sokáig nincs semmiféle feljegyzés ezután, bár figyelemre méltó Jókai Mór azon gondolata, hogy „a legjobb szövetségünk a saját öklünk”. Ez igazolja, hogy az ökölvívásnak a reformkor utáni időkben is megvolt a becsülete, csak nem maradt forrás a korból, amely ezt száz százalékosan igazolná.

1875-ben megalapította gróf Esterházy Miksa az első olyan szervezetet, amely a Magyar Athletikai Club (MAC)[\[3\]](#) néven működött, és keretén belül gyakorolták az ökölvívást is. Immáron megvoltak a szervezeti keretek is a sportág magyarországi művelésére, bár bizonyosan még nagyon mostoha feltételek lehettek a kiegyezés után nyolc évvel hazánkban a sport terén.[\[4\]](#)

1875. május 6-án már egy súlycsoportban versenyt is rendezett a MAC, amelyen Fittler Kamill győzött. 1878-ban a MAC komoly lépésre szánta el magát, Halász Zsiga vívó-, és tornatanárt küldte Angliába, hogy ökölvívó-edzői tapasztalatokat szerezzen.

Halász Zsiga Mullins és Donnelly[\[5\]](#)mestertől tanulta meg az önvédelem művészetét, de itthon az érdeklődés hiánya miatt nem tudta kamatoztatni tudását, pedig minden bizonnyal bárkit legyőzött volna.

Ezek után mindenképpen említésre méltó az ún. Palicsi Olimpiák ökölvívó versenyei, ahol az 1881. július 17-i versenyt Scossa János nyerte, az 1882. évit pedig Donagyő János. Ebben az évben vezették be az állami intézetekben a kötelező tornaoktatást, amely alaposan megjavította a sport fejlődésének esélyét.[\[6\]](#)

Hosszabb szünet után a XIX. század végén tűnt fel az első nagy magyar tehetség Dr. Tatics Péter személyében, és vele egyidőben nőtt fel egy nagyszerű gárda, amelynek legkiválóbbjai Burián Gyula, Csendes Endre, Hegedűs Aladár, Balatoni Graefl Károly, Iszer Károly, Pekár Gyula, és Sajtos Samu voltak.[\[7\]](#)

A politikai helyzet nem nagyon kedvezett az ökölvívás fejlődésének, és 1904-ben, amikor már az olimpia műsorán szerepelt a sportág, akkor Magyarország még nem állt készen arra, hogy a nemzetközi porondon is megmutassa magát.

A XX. század elején újabb tehetségek jelentkeztek a sportágban, közülük mindenképpen meg kell említenünk a Bing testvéreket, Dezsőt és Vilmost, valamint Gerhárd Lajost, Hajnal Bélát, Hegedűs Pétert, Hampel Lipótot, Kankovszky Artúrt, Karátson Gyulát, Kóhalmi Józsefet, és Salván Virgilt.

1909-ben korszerű edzőterem létesült a Műegyetemen, amely nagyban hozzájárult a sportág fejlődéséhez, és lehetővé tette, hogy hazánk sikeresen lépjen ki a nemzetközi porondra.

1910. december 2-án először rendeztek Magyarországon súlycsoportokra osztott versenyt, míg 1911-ben[\[8\]](#)Bing Ede János megírta az első magyar nyelvű ökölvívó szakkönyvet[\[9\]](#), ezzel lerakva hazánk hírnevét a sportágban.

1912. február 11-én a Műegyetem aulájában megrendezték az első nemzetközi egyéni versenyt. Az első világború kitörése egy éppen fellendülőben lévő sportot törhetett volna ketté, de ez szerencsére nem sikerült. A nagy háború óriási károkat okozott minden hadviselő országnak, így Magyarországnak is, elsősorban emberanyagban, másodsorban visszavetett minden tevékenységet, legyen az gazdasági, kulturális, vagy éppen sport , hosszú-hosszú évekre.

Az első világháborút követően lassan megújult a bokszelet, 1920 tavaszán megalakult a

Magyar Birkózók Szövetsége, ezen belül augusztus 8-án létrejött a boksoló-szakosztály, amelynek elnöke Dr. Tatics Péter, főtitkára Dr. Rendek Károly lett.

2. A magyar ökölvívás fellendülése a Horthy-korszakban

1919-20 folyamán hazánkban alapvető változások zajlottak le, a történelmi, kilencszáz éve létező Szent Istváni Magyarország megszűnt, területében, és lakosságában jelentősen lepadt. Az új viszonyokhoz csak nehezen tudott alkalmazkodni a megcsonkított ország, és egy évtizedbe került az első világháború után, amire kilábalt a gazdasági, és társadalmi válságból.

Az ökölvívás ebben a vizsgált időszakban nézetem szerint sikertörténet, amelyet nemcsak az olimpiai, és kontinensbajnoki aranyérmek, hanem az egyre jobb feltételek, a megteremtett intézményi háttér, és az innováció terjedése bizonyítanak. Magyarország minden kétséget kizáróan a sportág nagyhatalmai közé verkedte magát a szó legszorosabb értelmében ebben az időszakban.

Az első jelentősebb hazai esemény az 1923. április 1-jén nyolc súlycsoportban megrendezett fővárosi bajnokság[10] volt. Az év végén, december 22-én rendezték meg az első felnőtt magyar ökölvívó bajnokságot hét súlycsoportban, amelyen az alábbi versenyzők diadalmaskodtak:

Súlycsoportok	Győztes	Klub
Légsúly	Schuldiener Miklós	Spárta
Harmatsúly	Jávorszky Aladár	III. ker. TVE
Pehelysúly	Bernwallner Andor	III. ker. TVE
Könnyűsúly	Vörös Pál	Lapterjesztők
Váltósúly	Pakurár Szilárd	Ferencváros
Középsúly	Szabó Ede	III. ker TVE
Kisnehézsúly	Frank József	TTC
Nehézsúly	-	-

11. táblázat: Az első magyar felnőtt ökölvívó bajnokság győztesei

A magyar ökölvívók első nemzetek közötti megmérettetésére 1924. június 1-jén került sor Budapesten, ahol is 10:2-re, meglehetősen könnyedén diadalmaskodott válogatottunk az osztrákok felett.

1924-ben zajlott az ún. első Eb-s olimpia Franciaország fővárosában, Párizsban, ahol a rendezők nagyon éreztették velünk magyarokkal[\[11\]](#), hogy legyőzött nemzetnek tekintenek minket, így nagyon nehéz volt szép eredménnyel távozni a magyar ökölvívó-küldöttségnek, Löwig Bélának, és Vörös Pálnak.

Ők voltak a magyar ökölvívósport első olimpikonjai, bár igen kevés sikerrel zárták a játékokat. Löwig igen vitatható vereséget szenvedett egy belga versenyzőtől, akit a bíró hathatósan támogatott. Vörös párizsi részvétele a kalandfilm kategóriájába esik, mert étlen-szomjan rohángált a nagyvárosban, keresve azokat a hivatalos embereket, akik őt eligazíthatják. Miután ez nem sikerült, megevett egy darab szalámit, rosszul lett, és a versenyek kezdetére még betegen is átesett a súlyhatáron, és kizárták a további küzdelmekből az elcsigázott sportolót.[\[12\]](#)

A gyorsan fejlődő bokszt sehogyan sem akart megférti a birkózókkal, és több sikertelen kísérlet után megalakult 1925-ben a Magyar Ökölvívó Szövetség[\[13\]](#) szervezete, élén gróf Sigray Antal elnökkel, társelnökei Dr. Paupera Ferenc és Dr. Tatics Péter lett. Utóbbi a magyar ökölvívás egyik legnagyobb huszadik század eleji alakja, személye végigkíséri a hazai bokszeletet az 1890-es évektől kezdve.

1925-ben rendezték az első hivatalos Európa bajnokságot Svédország fővárosában, Stockholmban. A svédek a vesztes országok közül csak Magyarországot hívták meg költségtérítéssel, fizették az összes költséget. Egyetlen magyarnak[\[14\]](#) sem sikerült eredményesen[\[15\]](#) szerepelnie Svédországban, erre leginkább Adler Zsigmondnak, és Gelb Miklósnak[\[16\]](#) nyílt volna lehetősége, de angol ellenfelüket támogatták a pontozók velük szemben.

A frissen, egy éve alakult Magyar Ökölvívó Szövetség 1926-ban kiírta a csapatbajnoki küzdelmeket, amelynek első győztese a Terézvárosi Torna Club (TTC) lett. 1927-ben négy öklözőnk vett részt a berlini kontinensviadalon, ahol Kocsis Antal révén egy ezüstöt, míg Gelb Miklós és Balázs István jóvoltából két bronzéremmel térhettek haza bokszolóink.

A sportág első nagy sikerét 1928-ban érte el Amsterdamban, a holland fővárosban, amikor Kocsis Antal személyében légsúlyban olimpiai aranyérmet vehetett át. Itt már 31 ország 140 versenyzője vett részt az olimpia ökölvívótornáján, a magyar válogatottat

négy versenyző képviselte a rendkívül rossz holland csarnokban[\[17\]](#), amely nem igazán volt alkalmas ökölvívóverseny megrendezésére.

Kocsis elsőként a spanyol Villanovát győzi le nagy fölénnyel, majd az egy éve már legyőzött német Ausböck próbálja sikertelenül megállítani, az elődöntőben az olasz Cavagnolinak is meg kellett hajolnia Kocsis nagyobb tudása előtt. A döntőben a francia bajnok Apell Armand volt az ellenfele, akit hatalmas pontaránnyal győzött le Kocsis a zsűri háromperces tanakodása után.[\[18\]](#)

Kocsis sikere[\[19\]](#) Magyarországon nagyarányú figyelmet váltott ki a sportág iránt, elősegítve ezzel a fejlődést, az ökölvívócsarnokok megteltek fiatalokkal, akik mind a nagy hős nyomdokaiba szerettek volna lépni. A magyar kormány jelentős kitüntetésben részesítette Kocsis Antalt, akit hazaérkezésekor több ezer fős tömeg várt a pályaudvaron, és hősként térhetett haza.

Igen népszerűek voltak ebben az időszakban a válogatott csapattalálkozók, amelyen rendre magyar győzelmek születtek. 1930-ban Budapest rendezhette a kontinensbajnokságot, amelyen 64 öklöző vett részt 11 országból, a svájciak ugyan eljöttek egy versenyzővel, de nem kapta meg a jogosultságot az indulásra. A szervezés profi körülmények között zajlott, a versenyzőket a Palace és az Imperial szállóban helyezték el, gondoskodtak különböző programokról, a versenyt pedig Horthy Miklós kormányzó nyitotta meg.

A versenyek abszolút magyar fölényt hoznak, hiszen Énekes István, Széles János, és Szabó Gyula révén hazánk három aranyérmet zsebelt be. Szobolevszky Sándor, és Szigeti Lajos két ezüstérmével Magyarország első helyen végzett az éremtáblázaton, és a nemzetek közötti pontversenyt is megnyerte.

1932-ben Los Angelesben került sor a következő olimpiai játékokra, amelyen mind a közvélemény, mind a szakvezetés komoly sikereket várt el. Steve Klaust, az Egyesült Államokban élő magyar származású szakvezetőt is felkérték a felkészüléshez, ő azonban iszonyatosan rossz körülményekről számolt be. A magyar ökölvívás kezdeti sikereit ilyen viszonyok között érte el, gyakori volt a versenyzők között az éhezés, a nélkülözés.

Ezzel az olimpiával lezárult az ötkarikás játékokkal kombinált Európa bajnokságok története, amelyen Magyarország egy aranyérmet szerzett Énekes István jóvoltából. A versenytől számos neves öklöző maradt távol a nagy utazási költségek miatt. A nemzeti szövetségek általánosan szegények voltak a már három éve tartó nagy gazdasági világválság kellős közepén. Énekes[\[20\]](#) nemcsak az amerikaiak nagy kedvencét, Salica

Louist verte meg, hanem a döntőben a mexikói Cabanast is.

1934-ben újra Magyarország rendezhette a kontinensviadalt, amelyen már 13 nemzet 74 öklözője vett részt. Kis Elemér szövetségi kapitánynak a legfőbb gondot az jelentette, hogy a csapat összeállításánál kit nevezzen, hiszen minden súlycsoportban három-négy azonos képességű öklözővel rendelkezett. Kilenc évi elzárkózás után újra megjelentek az angolok ezen a kontinensbajnokságon.[\[21\]](#)

Az angolok visszatérése ellenére ismét Magyarország nyerte könnyedén a nemzetek pontversenyét. Énekes István[\[22\]](#) újra kontinensbajnok lett, míg Szigeti Lajosnak első alkalommal sikerült aranyérmet szereznie. Rajtuk kívül még négy további ezüstérmet nyertek versenyzőink: Kubinyi Frigyes, Frigyes Dezső, Harangi Imre[\[23\]](#), és Varga István szerezte ezeket a medáliákat.

A sportág vezetése a lehető legjobb olimpiai szereplés érdekében igen sok nemzetek közötti válogatott mérkőzést szervezett ismét, de egyéni nemzetközi viadalokon is elindította a versenyzőket a minél több tapasztalat reményében. A szűkös erőforrásokat igyekeztek optimálisan kihasználni, de Magyarországon ekkor az ökölvívásért felelős intézők nem mindig a versenyzők érdekeit nézték.

Az olimpiai felkészülés a Magyar Királyi Testnevelési Főiskolán történt[\[24\]](#) ekkoriban rendszerint. Hat öklözőnk vehetett részt a berlini ötkarikás játékokon, ahol a könnyűsúlyú Harangi Imre olimpiai bajnoki címet[\[25\]](#) szerzett, míg Frigyes Dezső és Nagy Ferenc bronzérmet vehetett át teljesítményéért.

Az 1937-es év legnagyobb eseménye milánói Európa bajnokság[\[26\]](#) volt, amelyen 16 ország 85 ökölvívója vett részt. A magyar válogatott tagjai csak két héttel az Európa bajnokság előtt edzettek közösen együtt, míg csupán két nappal a verseny megkezdése előtt utaztak el az olasz városba fapados vonattal.

A mostoha körülményekhez hozzászokott magyar csapat ezúttal sem okozott csalódást a közvéleménynek. A nemzetek pontversenyében ezúttal Lengyelország[\[27\]](#) diadalmaskodott, míg Magyarország az olaszok és a németek mögött a negyedik helyen végzett. Énekes Vilmos légsúlyban arany-, Mándi Imre ezüst-, míg Szabó Gyula és az elnyűhetetlen Szigeti Lajos bronzérmet vehetett át teljesítménye jutalmául. A magyar negatív szenzációt Harangi Imre okozta, aki már az első fordulóban jogos vereséget szenvedett a svéd Sögentől[\[28\]](#) hatalmas meglepetésre.[\[29\]](#)

A második világháború előtti utolsó nagy versenyre, a dublini Európa bajnokságra csupán

három versenyzőnk[\[30\]](#)utazhatott el, Forray Árpád szövetségi kapitány erre le is mondott. Podány Kálmánt, az egyik legesélyesebb versenyzőnket ki sem vitték Írországba a szövetség képviselői. Az Európa bajnokságon a közelgő háborús viszonyok miatt csupán 12 nemzet vett részt, Magyarország a hetedik helyen végzett a pontversenyben. A magyar csapat egyetlen érmét – egy ezüstöt – a harmatsúlyú Bondi Miksa szerezte.

A második világháborúba Németország szövetségeseként belépő Magyarország számára a legnagyobb ökölvívó-esemény az 1942-es wroclawi Európa bajnokság volt, amelyen a háborús körülmények miatt kevés ország vett, ezért a szervezők úgy határoztak, hogy minden nemzet kettő ökölvívót indíthat súlycsoportonként. A kontinensviadalon a pehelysúlyú Frigyes Dezső aranyérmet szerzett, míg Szentgyörgyi Lajos ezüstöt vehetett át produktumáért ezen a csonka versenyen, amelyet a háború befejezése után töröltek is a listáról, és nem hivatalos Európa bajnokságként került be az évkönyvekbe.

A második világháború alatt a nemzetközi szereplésünk a wroclawi Eb-t leszámítva válogatott csapattalálkozókban merült ki, viszont a hazai egyéni és csapatbajnokságokat egészen 1944-ig megtartották változatlan formában.

3. A Papp-korszak

A második világháború hazánkban is iszonyatos károkat okozott, ennek ellenére a sportág igen gyorsan talpra állt, mert már 1945-ben megrendezték újra a hazai egyéni és csapatbajnokságot. Ez a szétvert, megsemmisült Európában[\[31\]](#)csaknem egyedülálló.

Az első kontinensviadalra 1947 májusában került sor Írország fővárosában, Dublinban, szintúgy, mint nyolc évvel korábban. Akkor a háborús előkészületek, nyolc évvel később pedig a háborús újjáépítés nyomta rá a bélyegét a viadalra.

A magyar válogató bizottságnak nem volt könnyű dolga a csapat összeállításánál, mert nemcsak az Európa bajnokságra, de a Balkán Játékokra[\[32\]](#)is kellett versenyzőket küldeni. A magyar válogatott igen rossz állapotban volt fizikailag, és erőnlétiileg, csaknem éhezett a csapat nagyrésze.[\[33\]](#)

Ilyen körülmények között csoda, hogy a tizenhét ország közül Magyarország a negyedik helyen végzett. A kontinensviadal egyedülállósága abban rejlik, hogy nyolc nemzet osztozott az első helyeken, azaz senki nem tudott még duplázni sem, amely Európa kiegyensúlyozott, még ki nem csiszolódott erőviszonyait jelzi.

Ezen az Európa bajnokságon indult első alkalommal a legendás Papp László, bár az első

fellépés még nem lett az igazi, mert helyezetlenül végzett. Az első fordulóban vereséget szenvedett a nagyhírű Torma II-től, aki korábban magyar színekben[\[34\]](#) öklözött, de a párizsi békeszerződés újra a határokon kívülre kényszerítette.

Egy aranyérem ismét dukál Magyarországnak, ezt Bogács László gyűjti be harmatsúlyban, míg Bednai József, és Fehér Lajos bronzérmet vehetett át teljesítménye jutalmául. A csehszlovák színekben induló magyar Papp Lacit Verő Torma II jutalma szintén egy bronzérem lett.

Magyarországon közben döntő politikai változások zajlottak le, a demokráciát folyamatosan – Rákosi szalámi-taktikája[\[35\]](#) következtében – felváltotta a szovjet típusú kommunista egypártrendszer, amely teljesen leutánozta minden külsőségében a sztálini Szovjetuniót. Megkezdődött a nélkülözések[\[36\]](#), és az üldöztetések[\[37\]](#) időszaka, mindamellett a sportot felkarolta ez a rendszer, mert a legfőbb ideológiai ellenfelet, a kapitalista Egyesült Államokat és Nyugat-Európát a sportversenyeken is le akarta győzni a szocializmus felsőbbrendűségét hirdetve.

Az 1948-as londoni olimpiára erős magyar csapat utazott ki, és ennek meg is lett az eredménye, Papp László[\[38\]](#) és Csík Tibor egyaránt aranyérmet szerzett. Még sohasem fordult elő egy olimpián, hogy két magyar ökölvívó szerezzen aranyérmet.

Papp legyőzte mind az öt ellenfelét az egyik legsűrűbb súlycsoportban[\[39\]](#), az első fordulóban a finn Resko[\[40\]](#) volt az ellenfele, és miután padlóra küldte, a mérkőzésvezető nem engedte vissza a ringbe. A második fordulóban a luxemburgi Welter nem jelentett komoly akadályt a számára, a második kiütéses győzelemmel került tovább, ahol a belga Cavignac várt rá, aki előtte az amerikai Jonest verte meg kítűnő öklözéssel. Mindez Pappot nem igen zavarta, mert a harmadik kiütéses győzelmét könnyvelhette el a mérkőzés végére. Az elődöntőben a hórihorgas olasz Fontana[\[41\]](#) várt rá, aki szemmel láthatóan tartott Paptól, kiütés ugyan nem lett belőle, de a mi fiunk jutott a döntőbe. A fináléban a Wembley Empire Poolban nyolcezer néző drukolt az angol Wright-nak, aki korábban több ellenfelét is hathatós bírói segédlettel győzte le. Ezúttal ez is kevés lett volna, mert akkora különbség volt a két ökölvívó tudása között.[\[42\]](#)

Harmatsúlyban Csík Tibor szerezte meg az aranyérmet, és lett olimpiai bajnok Papp Lászlóval karöltve, de a későbbiekben sajnos teljesen eltűnt. A következő évben Oslóban[\[43\]](#) került sor a kontinensviadalra, és reményeink nem maradtak oszlóban. Papp László és a nehézsúlyú Bene III. László aranyérme jelezte, hogy Magyarország Európa nagyhatalmai közé tartozik.

Papp, miután az elődöntőben legyőzte régi ismerősét, az olasz Fontánát, az oslói döntőben 25 ezer néző előtt a svéd ellen vereséget szenvedett, és nagy fölényrel nyerte meg első kontinensbajnoki címét.

Az 1950-es évek elejének egyre inkább szélsőségesedő viszonyai[44]nem tettek jót az ökölvívásnak, a versenyzők fejlődésének. A csapatbajnokságokat nem egyesületi, hanem szakszervezeti alapon írták ki.[45]

Az 1951-es milánói kontinensbajnokságon már második Európa bajnoki aranyát nyerte Papp László. Itt már tíz súlycsoportban zajlottak a küzdelmek, ezúttal az új nagyváltósúlyban diadalmaskodott. Sem az olasz Dal Piaz, sem a jugoszláv Kenig, sem az angol Lay[46]nem tudta megállítani. A döntőben a dán Andersen kéztörés miatt nem állt ki ellene, így aranyérmét vehetett át, míg Juhász István ezüstöt, és Erdei János bronzot szerzett Milánóban, amelyen a Szovjetunió még nem vett részt.

Az 1952-es helsinki olimpiára minden súlycsoportban nevezett öklözőt a szakvezetés, és a sikerek nem is maradtak el. Papp László célja egyértelmű volt, meg akarta szerezni második olimpiai aranyérmét. Helsinkiben történt első alkalommal, hogy az elődöntőbe bejutott versenyzőknek nem kellett öklözniük a harmadik helyért, és mindketten megkaphatták a bronzérmeket.[47] A finn fővárosban jelentek meg első alkalommal a szovjet ökölvívók is, akik már ekkor is komoly erőt képviseltek.

Papp Lászlónak sikerült megvédenie olimpiai bajnoki címét, amelyet addig csak nagyon keveseknek sikerült ökölvívásban. Ellenfelei az amerikai Webb[48], a kanadai Chase, a bolgár Szpaszov, az argentin Herrera, és a dél-afrikai Van Schalkwyk kemény riválisok voltak, de fejet kellett hajtaniuk a nagyobb tudás előtt.

A nagy sikerek után jött egy nagy pofon, mégpedig a varsói kontinensbajnokságon 1953-ban Papp László számára. A rosszul sikerült felkészülés után vereséget szenvedett a szovjet Tyisintől, és helyezetlenül zárt. A vezérét veszített magyar csapat csupán egyetlen ezüstérmeket könyvelhetett el, ezt ismét Juhász István szerezte könnyűsúlyban.

A magyar ökölvívás átmeneti nehézségekkel küszködött, a válogatott csapattalálkozókat ugyan könnyedén nyerte rendszerint, de nagy eredmények ekkor nem jöttek, olyannyira nem, hogy az 1955-ös nyugat-berlini kontinensbajnokságon csupán egyetlen ezüstérmes jutott hazánknak, amelyet a kisváltósúlyú Budai Pál szerzett.

Ezen az Európa bajnokságon nem indult el a kétszeres olimpiai bajnok Papp László, mert edzője, Adler Zsigmond nem utazhatott ki, így ő is sérültet jelentett. Begipszelt lábbal[49]

jelent meg az edzésen, orvosi bizonyítványt is hozott magával, és nem vett részt a nyugat-berlini kontinensbajnokságon.

Az 1956-os melbourne-i olimpiának igen nehéz körülmények között vágott neki a magyar válogatott a magyarországi események[\[50\]](#) miatt. Pappnak csupán három ellenfelet kellett legyőznie az olimpiai aranyéremhez, és ez újfent sikerült neki, a sportág történetében első alkalommal lett háromszoros ötkarikás bajnok.

Az argentin Saenzet a mérkőzésvezető leléptette, amikor felszakadt a szemöldöke, így Papp jutott be a legjobb négy közé, ahol nagy riválisa, a lengyel Pietrzykowski várt rá, akit a szakemberek egyértelműen az olimpiai arany fő várományosának tartottak. A lengyel kemény diónak bizonyult, de Pappot ezúttal sem lehetett megállítani. A döntőben az amerikai Torres[\[51\]](#) ellen újfent káprázatosan bokszolt, és bezsebelte harmadik olimpiai bajnoki címét igen könnyedén.

1956, a melbourne-i olimpia után Papp Laci profinak állt, így az amatőrök között többé nem léphetett ringbe.[\[52\]](#) Hamburgban lépett a hivatásos profi öklözők közé, és komoly sikereket ért el, de ez nem e munka hasábjaira tartozik.

4. A gulyásszocializmus ökölvívása 1956 után

A fejezet vizsgálata előtt mindenképpen tisztázni kell a gulyásszocializmus, a legvidámabb barakk, és a frizsiderszocializmus szorosan összekapcsolódó fogalmait. Az 1956-os forradalom után az új politikai vezetés, élén Kádár János főtitkárral, nagyon tartott egy újabb megmozdulástól, és többek között ezért nem engedte ki a szovjet csapatokat hazánkból, mert saját rendszerének zálogát látta az idegen csapatokban.

A forradalom hatására azonban nem mert visszatérni a nyílt kommunizmushoz, és engedményeket tett a lakosság irányában. Az elsődleges szempont az életszínvonal mielőbbi emelése volt bármilyen áron, amely a későbbiekben az ország eladósodásához vezetett a nagyarányú hitelek felvételével. Ezt a látszólagos fejlődést, amellyel az ország önmaga alatt vágta a fát, nevezzük gulyásszocializmusnak.

Az 1956-os forradalom után általános jelenséggé vált visszaesett a magyar sport, és így az ökölvívás is. Több reményteljes fiatal öklözőnk is elhagyta az országot, hatalmi harc folyt a szövetség felső vezetésében, így a körülmények nem feleltek meg az 1957-es prágai ökölvívó kontinensviadalra való felkészüléssel. Nem volt elég idő a felkészülésre, mert értékes időszak esett ki a zavaros viszonyok következtében a felkészülésből.

Senki sem lepődött meg azon, hogy a 21 nemzetet felvonultató prágai eseményen csupán egyetlen magyar bronzérem született a félnehézsúlyú Czabajszyk László jóvoltából, így mindössze a 13-16. helyen végzett csapatunk a nemzetek pontversenyében. Papp László profivá válása, és a forradalom, valamint az azt követő viszonyok egyértelműen nem kedveztek a sport számára.

1959-ben a svájci Luzernben[\[53\]](#) lehetőség nyílt a javításra, és ez valamilyen szinten sikerült is az éppen halottaiból feltámadó magyar ökölvívás számára, bár a gyenge erőnlét, és a kicsi ütőerő továbbra is problémát jelentett. Magyarország annak ellenére, hogy igazából esélytelenül indult el a kontinensviadalon, egy ezüstöt és két bronzot szerzett, amellyel a pontverseny ötödik helyére került hazánk.

A legkisebbeknél Török Gyula révén egy ezüstöt, míg Kellner Ferenc és Juhász István[\[54\]](#) jóvoltából két bronzot is szerzett a magyar csapat. A javuló, és enyhülő hazai politikai helyzet következtében a sport számára is kedvezőbb lehetőségek nyíltak.

Az 1960-as római olimpiára a szövetség csupán hat öklöző részvételét javasolta, de közülük az egy évvel korábban elvesztett kontinensbajnoki döntő után, Török Gyula légsúlyban[\[55\]](#) aranyérmes lett, megszerezve Magyarország nyolcadik olimpiai ökölvívóaranyát.

A sportág ezután hosszabb időn át nem tudott kilábalni a hullámvölgyből, így nem csoda, hogy sűrűn történtek cserék a szövetség felső vezetésében, és a válogatott keretében egyaránt, a két tényező egyébként sem választható el egymástól. Az 1960-as évek első fele igazából siker nélküli, a magyar válogatott a 61-es belgrádi Európa bajnokságon mindössze egy bronzérmet nyer Kajdi János révén, míg olimpiai bajnokunk, Török Gyula már a negyedöntőben vereséget szenved az olasz Zamparinitől. A vereség oka kereshető a súlycsoport váltásában is.

1963-ban a hosszú fővárosi sikerek után első alkalommal fordul elő, hogy egy vidéki csapat nyeri az ökölvívó csapatbajnokságot, a gyöngyösi Zalka SE. Az év folyamán a moszkvai kontinensbajnokságon Kajdi János a két évvel korábbi bronzérmét ezúttal aranyra cseréli, míg Kálmán János harmadik helyezést ér el. Ennek ellenére az elődök kiváló teljesítménye után a sportág további hanyatlásnak indult.

Az 1964-es tokiói olimpia ugyanúgy kudarc, mint az 1965-ös berlini kontinensbajnokság, ahol mindössze egy bronzérmet nyernek versenyzőink Szénási Ernő[\[56\]](#) révén nehézsúlyban. Az 1967-es római Európa bajnokságon Kajdi János[\[57\]](#), Gula László, és Gáli

István révén három bronzérmet szereztek versenyzőink. Az 1968-as mexikóvárosi olimpiai kudarc után új vezetés került a versenyzők élére, Adler Zsigmond, és Papp László személyében megteremtődtek a feltételek a fejlődésre.

1969-ben a bukaresti Európa bajnokságon immáron tizenegy súlycsoportban rendezték meg a küzdelmeket, és a változás szelét jelzi, hogy Gedó György és Orbán László jóvoltából két aranyérmet gyűjtött be a magyar csapat. Adler és Papp[58] egy teljesen megfiatalított és átalakított válogatottal vett részt a kontinensviadalon, és ez, valamint a szakmai stáb meghozta a rég várt eredményeket.

1970-ben Miskolcon rendezték meg az első junior[59] Európa bajnokságot, amely hatalmas magyar sikerekkel végződött, versenyzőink öt arany, két ezüst, és két bronzal zárták a viadalt, és a pontversenyt is hazánk nyerte. A tehetséges új generáció feltűnése reményteli jövőt sejtetett.

1971-ben a madridi kontinensbajnokságon Magyarország végzett az első helyen, és ezzel története egyik legnagyobb sikerét érte el. Gedó György, Badari Tibor, és Kajdi János aranyéremmel zárja a viadalt, ehhez járult még Botos András ezüstérme, és Orbán László harmadik helyezése.

A sikerek ellenére változatlanul gondok voltak a sportágban, rohamosan csökkent a versenyzői létszám, ezért a MÖSZ elnöksége felfüggesztette a csapatbajnokságot, míg a fővárosi szakosztályok száma egy évtized alatt 26-ról 16-ra csökkent.[60]

Az 1972-es müncheni olimpián ennek ellenére a sikeres, és profi felkészítés következtében négy magyar öklöző is felállhatott a dobogóra. A teljes csapattal indult magyar válogatott tagjai közül Gedó György[61] arany-, Kajdi János[62] ezüst-, míg Botos András és Orbán László egyaránt bronzérmet szerzett.

1973-ban a belgrádi kontinensbajnokságon Csjeff Sándor aranyérmet szerzett, míg Juhász László bronzérmet vehetett át. Egy évvel később az első világbajnokságon Havannában nem sikerült a jó szereplés ökölvívóinknak, érem nélkül tértek haza erről a történelmi jelentőségű eseményről.

A sportági vezetésben történt újabb gyakori változások sem javították a helyzetet, és a statisztikákból egyértelműen riasztó képet nyerhetett a szövetség, a korábban több mint száz működő szakosztályból csupán 85 maradt az országban. Hazánk gazdasági problémái sem javítottak a helyzeten, ekkor már az olajárrobbanás hatását is lehetett érezni, és a gazdasági szerkezetváltáshoz nem voltak meg a megfelelő anyagi eszközök,

mint Nyugat-Európában, ahol ez a folyamat gyorsan, és sikeresen lejátshódott.

1975-ben a problémákat feledtette a kiváló kontinensbajnoki szereplés Katowicében^[63], ahol egy arany (Badari Tibor), egy ezüst (Nagy József), és négy bronzérem (Gedó György, Orbán Sándor, Botos András, és Rapcsák Mihály)lett a válogatott jutalma.

A következő évek ismét sikertelenséget hoztak a válogatott számára, a montreali 1976-os olimpián nem sikerült érmet szereznie senkinek sem, akárcsak az 1977-es^[64]hallei Európa bajnokságon. Az év végén erre lemondott Papp László is a válogatott vezetéséről a gyenge eredmények miatt. Az 1978-as belgrádi világ bajnokságon szintén nem jutott érmethez a magyar delegáció. 1979-ben a kölni Eb-t Somodi Ferenc ezüstjével, és Pém László, valamint Rózsa András bronzáival zárta a magyar különítmény. A moszkvai olimpiai játékokon nem indult el a legtöbb kapitalista ország, amely javította a lehetőségeinket, ennek ellenére csupán Váradi János, és Lévai István tudott egy-egy bronzérmet elcsípni.

Európa bajnokságok Aranyérem Ezüstérem Bronzérem

1957	-	-	1
1959	-	1	2
1961	-	-	1
1963	1	-	1
1965	-	-	1
1967	-	-	3
1969	2	-	3
1971	3	1	1
1973	1	-	1
1975	1	1	4
1977	-	-	-
1979	-	1	2
1981	-	-	4
1983	-	2	1
1985	1	3	3
1987	-	-	-
1989	-	3	1

12. táblázat: Magyarország kontinensbajnoki szereplése 1957-1989 között

A 80-as évek elején hatalmas szakmai káosz uralkodott a sportágban, kényszermegoldásként kiírták a szakszervezeti csapatbajnokságot, 1982-től pedig az első úttörő-olimpiát az utánpótlás javítása érdekében.

Az egyetlen üde színfoltot az 1985-ös hazai Európa bajnokság jelentette, ahol Somodi Ferenc révén egy arany, Bacskai Imre, Füzesy Zoltán, és Alvincs Gyula jóvoltából három ezüst, valamint Isaszegi Róbert, Botos Tibor, és Hranek Sándor teljesítménye után három bronzot is nyert a magyar csapat.

Az 1986-os női[65]világbajnokságon két bronzérem volt a jutalom Váradi János és Molnár Tibor révén. A szöuli olimpián egy bronzérem született Isaszegi Róbert, míg a moszkvai világbajnokságon egy évvel később Hranek Sándor, és Füzesy Zoltán révén két bronzérem volt a termés. A sportág azonban nem volt könnyű helyzetben, és ekkor alapvető változás történt a magyar közéletben.

5. Az ökölvívás a rendszerváltozás után

1989-ben Magyarország megnyitotta határait az NSZK-ba igyekvő keletnémetek előtt, amellyel felgördült a vasfüggöny, hazánkban pedig gyors demokratizálódási folyamat ment végbe rövid idő leforgása alatt. Kiírták az első szabad választásokat, hazánk kilépett addigi gazdasági-, és katonai szövetségeiből[66], és a szovjet hadsereg kivonulásával[67] újra független lett Magyarország.

A piacgazdaságba való folyamatos átmenet, a kapitalizálódás, a demokrácia kiszélesedése a sportban is változásokat generált. A 90-es évek első felét a magyar sport egyértelműen nagy nehézségek árán érte meg, hiányoztak az anyagi feltételek, és sok esetben az intézményi és infrastrukturális háttér is. Ez többé-kevésbé az amatőr ökölvívás hazai helyzetére is igaz, és elmondható.

A 90-es évek elején egy új üstökös tűnt fel a magyar ökölvívásban Kovács István[68] személyében, aki egészen 1997-ig[69] a magyar bokszt vezéregyenysége lett sportbeli, és emberi adottságaival egyaránt. 1990-ben a Világkupán ezüstöt[70]szerzett, míg egy évvel később egy esztendő leforgása alatt lett világ-, és kontinensbajnok[71]meggyőző fölényrel.

Az 1992. évi olimpiai játékokra a magyar delegáció úgy utazott el, hogy Kovács Istvántól egyértelműen mindenki aranyérmet várt. Ez sajnos nem következett be, hiába verte meg

az indiai Yadavot, a dán Jensent, és a dominikai Avilát, mert az észak-koreai Choi Chol Soo legyőzte őt az elődöntőben, és számára a kudarcot jelentő bronzérmet vehette csak át.
[\[72\]](#)

A barcelonai olimpián még Béres Zoltán és Mizsei György révén két magyar bronzérem született kellemes meglepetésre. 1993-ban az új olimpiai ciklusban a tamperei világbajnokságon Kovács István nem tudott indulni sérülés miatt, és csak Lakatos Pál, és Szűcs László jutott be a negyedöntőbe, de továbblépniük nekik sem sikerült. Az év végén a bursai [\[73\]](#)kontinensbajnokságon Lakatos Pál ezüstöt, míg a visszatért Kovács István új súlycsoportjában [\[74\]](#)bronzot vehetett át.

Az 1994-es Világkupa egy bronzérmet jelentett Kovács István számára, az elődöntőben nagyon lepontozták a bolgár Alekszandar Hrisztov [\[75\]](#)ellenében, így nem sikerült aranyéremhez jutnia. Ugyanígy járt egy évvel később a berlini botrányos világbajnokságon is, ahol a német Dirk Krüger ellenében lepontozták egy sima nyert mérkőzésen. Ezen a versenyen csupán Farkas György került be a legjobb nyolc közé a magyarok közül.

Az 1996-os év a várva várt sikereket hozta el a magyar ökölvívás, és mindenekelőtt Kovács István számára. A dániai olimpiai kvalifikációs Európa bajnokságon régi nagy ellenfeleit [\[76\]](#)sorra legyőzve kontinensbajnok lett Kokó, míg Erdei Zsolt révén egy ezüstéremmel, és Mizsei György jóvoltából egy bronzal is gazdagabb lett a magyar éremkollekció.

Ezt a kiváló formáját, és teljesítményét átmentette az atlantai olimpiai játékokra is, előbb a török Karaözt, majd a tádzsik Hasszanovot, a román Olteanut, az elődöntőben a thaiföldi Khadpót, és a döntőben a kubai Mesát [\[77\]](#)is legyőzte pontozással, néha már-már nagyon megszégyenítve ehhez nem szokott ellenfeleit. Az amerikai újságok amúgy egyszerűen boksziprofesszornak [\[78\]](#)nevezték ki, és végül az ötkarikás játékok második legjobb öklözőjének választották. [\[79\]](#)

Erdei Zsolt, másik nagy reménységünk a mexikói Lopezzel való eljátszadozása után erősen vitatható vereséget szenvedett a kazak származású török Malik Beyleroglutól. [\[80\]](#)

Az atlantai olimpia után megújult a Magyar Ökölvívó Szövetség vezetősége, az energikus Csötönyi Sándor lett az elnök, aki új színt hozott a sportágba, és eredményeit külföldön is honorálták, bekerült az EABA Végrehajtó Bizottságába, egyben pedig az Ifjúsági Bizottság vezetője is lett. Személyének köszönhetően többek között Magyarország három nagy nemzetközi eseményt is rendezhetett, 1997-ben felnőtt, 2000-ben junior, 2002-ben kadett [\[81\]](#)

világbajnokságot.

Az 1997-es budapesti világbajnokság sokáig minden bizonnyal a csúcsot fogja jelenteni a magyar ökölvívás számára. Erdei Zsolt és Kovács István is világbajnokok lettek a Budapest Sportcsarnokban megrendezett eseményen, és a magyar bokszt második és harmadik világbajnoki címét szerezték.

Erdei átszáguldott a grúz Szultanovon, a lett Barabanovson, és az üzbég Jarbekovon, mintha valami szovjet szpartakiádon lett volna. Az elődöntőben aztán régi nagy riválisával, a német Dirk Eigenbrodttal[\[82\]](#) öklözött, és visszavágott neki Berlinért. A döntőben a legendás, kétszeres olimpiai bajnok Ariel Hernandezzel szemben élete legjobb bunyóját bemutatva, aranyérmet szerzett.

Kovács egy súlycsoporttal ismét feljebb lépve a dél-koreai Kim Chang Hyun volt az első ellenfele, majd a litván Biciulaitis sem jelentett komolyabb akadályt. A negyeddöntőben az üzbég Turgunovot[\[83\]](#) is oktatta, az elődöntőben ugyanígy tett az orosz Szajan Szancsat[\[84\]](#) ellen, bár megsérült a meccsen, és sokan féltették a döntőtől, ahol a német Falk Huste várt rá, akit szándékosan eldugtak előle az év felkészülési versenyein. A sérülés ellenére könnyed öklözéssel 6:2-re nyerte meg a világbajnoki döntőt.[\[85\]](#)

1998-ra Erdei Zsolt lett a válogatott vezérembere Kokó profivá válása után, és még abban az évben Európa bajnok lett Minszkben. Itt rajta kívül még Nagy János, és Lakatos Pál szerzett még két bronzérmet.

1999-ben a houstoni világbajnokságon Erdei váratlanul vereséget szenvedett az első fordulóban a kazak Burbától, és a vezérét veszített csapat azután csapnivalóan teljesített, és érem nélkül zárt.

A 2000-es kontinensbajnokság hatalmas sikert hozott, Erdei Zsolt újra első lett, míg Lakatos Pál, Farkas György, Kótai Mihály, és Garai Emil egyaránt bronzérmet szerzett, amellyel negyedik helyen zártak a nemzetek éremtáblázatán, és reménykedni lehetett egy szebb olimpiai szereplésben is. Ez a siker már nagyon kijárt a magyar ökölvívásnak a 90-es évek számos igazságtalansága miatt.

A 2000-es sydney-i olimpiára három magyar öklöző kvalifikálta magát, Balzsay Károly és Lakatos Pál az első fordulóban kiesett már, Erdei Zsolt[86]azonban egészen abronzéremig jutott. Számára azonban ez egyértelműen csalódás volt, az olimpiai aranyértérkezett az ausztrál városba, de nem tudott úgy öklözni, mint néhány hónappal korábbana finn fővárosban, amikor Európa bajnoki címet szerzett.

Erdeinek nem állt módjában javítani, mert profinak állt, így az új olimpiai ciklusra alapjaiban cserélődött ki a magyar válogatott. Még 2000 novemberében Káté Gyula junior világ bajnoki címet szerzett, de 2001-ben a magyar válogatott nagyon indiszponáltan versenyzett a belfasti világ bajnokságon, és érem nélkül zárt.

Kategória	2002	2001	2000
48 KG	Bedák Pál	Petrovics István	Lakatos Pál
51 KG	Mucsi Ottó	Ráth Miklós	Mucsi Ottó
54 KG	Bedák Zsolt	Oltványi Dávid	Siroki Norbert
57 KG	Kertész Henrik	Kertész Henrik	Káté Gyula
60 KG	Káté Gyula	Káté Gyula	Maczik Róbert
63.5 KG	Maczik Róbert	Maczik Róbert	Mészáros József
67 KG	Balog Vilmos	Balog Vilmos	Balog Vilmos
71 KG	Nagy József	Nagy József	Nagy József
75 KG	Balzsay Károly	Balzsay Károly	Lestár István
81 KG	Szűcs István	Hídvégi György	Hídvégi György
91 KG	Hídvégi György	Garai Emil	Garai Emil
+91 KG	Costopulos Alex	Kurtucz Csaba	Kurtucz Csaba

13. táblázat: Magyar bajnokok az elmúlt három évben

A 2002-es év újra a sikereké volt, és nem telt el olyan világverseny, hogy ne lett volna magyar érmes. A legnagyobb eredményt Balzsay Károly Eb-ezüstje, Dudás Tibor junior Vb-bronza, és Bedák Pál[87]kadett Eb-aranya jelentette. Utóbbi személyében a magyar ökölvívásnak újra van egy hatalmas tehetsége.

6. A magyar ökölvívás az új évezred első évtizedében

A magyar ökölvívás a 2000-es évek elejének lendületét sikeresen kihasználta az új

évezred első évtizedében. Junior világbajnokságot Budapest rendezhetett 2000-ben, majd ezt követően Kecskemét adott otthont a kadett világbajnokságnak 2002-ben, az ezeken az eseményeken kiemelkedő eredményeket elérő ökölvívók jelentették a felnőtt válogatott gerincét az új évezred első évtizedében.

A visszafogott 2001-es évet követően az athéni olimpiai ciklus egyik fontos eseményén a 2002-es permi Európa-bajnokságon Balzsay Károly (75 kg) szerepelt a legeredményesebben, ezüstérmet szerzett, miután legyőzte legnagyobb ellenfeleit, de a döntőben már nem tudta teljesíteni az utolsó lépcsőfokot. Szűcs István (81 kg) bronzérme a magyar küldöttség második legjobb szereplése volt az oroszországi városban. Kiemelkedő eredmény volt 2002-ben Dudás Tibor bronzérme a junior világbajnokságon Kubában, valamint Bedák Pál és Nagy András ezüstjei a kecskeméti kadett világbajnokságon.

A 2002-es női világbajnokságon Kovács Mária a 2001-es teljesítményhez képest egy lépcsőfokot előrelépett, és aranyérmet ünnepelhetett Törökországban, míg Csík Mónika (48 kg) és Tápai Ágnes (54 kg) bronzot gyűjtött. A 2003-as női Európa-bajnokságra Pécsre került sor, amelyen a magyar válogatott kiemelkedően szerepelt, Kovács Mária ismét elsőként zárt, de csapatunk további három ezüst-, és három bronzérmet szerzett.

A 2003-as bangkoki világbajnokságra – amely az első ázsiai Vb volt – teljes csapattal utazó magyar válogatott Káté Gyula révén egy bronzéremmel zárt, majd ezt követően röviddel később Bedák Pál junior Európa-bajnok lett Varsóban. Pakisztánban a roppant erős Green Hill tornán a magyar válogatott végzett az élen a csapatversenyben szintén nem sokkal a bangkoki világbajnokságot követően, amely remek előjelként szolgált az athéni olimpiai kvalifikációs versenyek előtt.

Az athéni olimpiai játékokra öt magyar ökölvívó, Bedák Pál, Bedák Zsolt, Káté Gyula, Balog Vilmos és Balzsay Károly kvalifikált a 2004-es év első felében. Az új évezred első olimpiai tornáján a magyar válogatott szerzett győzelmeket, de a legjobb nyolcban senkinek sem sikerült bejutnia. Bedák Pál junior világbajnok lett Dzsedzsú szigetén az olimpia előtt, de az csak kisebb gyógyír volt a sikertelen athéni szereplésre.

Az új olimpiai ciklus kezdetén Harcsa Norbert ezüstérmet szerzett a junior Európa-bajnokságon Tallinnban, majd a mianjangi felnőtt világajnokságon Bedák Pál szenzációs bokszt bemutatva egészen a döntőig menetelt minden riválisát nagy különbséggel győzve le. A döntőben ugyan alulmaradt a kínai Cou Si-ming ellenében, de eredménye Erdei Zsolt óta a legjobb magyar szereplés volt. Az évet Kovács Mária újabb világajnoki címe tette teljessé, amelyet Podolszkban gyűjtött be.

A 2006-os plovdivi Európa-bajnokságon Bedák Zsolt és Káté Gyula révén két bronzérmet szerzett a válogatott, amely további frissítésen esett át. Bedák Pál ezúttal a negyeddöntőben búcsúzott, a későbbi győztes orosz David Ajrapetjan győzte le a magyar klasszist. Marokkó adott otthont a junior világajnokságnak, amelyen Bacskai Balázs esélyeshez méltóan minden ellenfelét legyőzte és aranyérmet szerzett. A negyedik női világajnokságon Kovács Mária Indiában ezüstérmet szerzett, míg Ducza Anita bronzot gyűjtött be a 2006-os év utolsó fontos nemzetközi ökölvívó eseményén.

Az AIBA vezetésében komoly változások következtek be, és a 2007-es évben ez már alaposan érződött a chicagói világajnokságon, amely minden korábbit felülmúló méretű esemény volt, több mint 500 ökölvívóval. Az olimpiai kvalifikációs tornán egyedül Szellő Imre (81 kg) jutott be a legjobb nyolcba, amely egyben kvótát ért neki, míg a többieknek voltak szép győzelmei, de az áttörés elmaradt.

A magyar válogatott végül ismét öt olimpiai kvótát szerzett a kvalifikációs versenyeket követően, ezúttal Bedák Pál, Kaluczai Norbert, Varga Miklós, Káté Gyula, és Szellő Imre járt sikerrel. A pekingi olimpiai játékok előtt a júniusi, Lengyelországban megrendezett EU-bajnokságon Bedák Pál (48KG) arany-, Varga Miklós (60KG), Káté Gyula (64KG), és a csapat újonca, Bernáth István (+91KG) ezüst-, míg Szellő Imre (81KG) bronzérmet szerzett.

A pekingi olimpiai játékokon Szellő Imre jutott a legtávolabb, a legjobb nyolcban állította meg csak az angol Tony Jeffries, így az érem ugyan elmaradt, de ötödik pontszerző helyen zárt a magyar válogatott rutinos tagja.

A november elején lezajlott liverpooli felnőtt Európa-bajnokság viszont minden előzetes várakozást felülmúlt. Balzsai Károly szövetségi kapitány előzetesen két érem megszerzésével kalkulált, de végül nagy örömeinkre négy lett belőle. Káté Gyula (64KG) pályafutása legnagyobb sikerét érte el azzal, hogy bejutott a döntőbe, többek között visszavágott az ír John Joe Joyce-nak az olimpiai vereségért, valamint legyőzte az orosz Makszim Ignatyevet is. A fináléban sajnos az első menetben megsérült az örmény Eduard

Hambarcumjan egy nagyobb találatától, és ezüstérmet szerzett. Bronzérmes lett a válogatott 19 éves újonca, Ungvári István (48KG), Varga Miklós (60KG), és Darmos József (91KG) is.

A női világbajnokságra ezúttal a kínai Ningbóban került sor november végén, ahol a hétfős magyar csapat az egyhetes, rövid hazai edzőtábor után két bronzérmet szerzett Pezdány Edina (57KG), és Ducza Anita (75KG) jóvoltából. A juniorok Európa-bajnokságán két ezüstérmet szerzett a magyar delegáció Bulgáriában.

Dr. Kovács László vette át a szövetségi kapitányi pozíciót 2009. január elsejével, és új szemlélettel jelent meg a sportágban. Júniusban került sor az EU bajnokságokra, a hölgyek Bulgáriában eredményesen versenyeztek, Csejte Csilla (64KG), Kovács Mária (81KG) ezüst-, míg Csapó Ágnes (46KG), Csík Mónika (48KG), Némedi Csilla (54KG), és Ducza Anita (75KG) bronzérmet szerzett.

A férfi csapat a dániai Odense városában húzott kesztyűt, és remekül szerepelt, Bacskai Balázs (69KG) és Szellő Imre (81KG) nagy fölényrel diadalmaskodott a döntőben, ráadásul Szellő az elődöntőben legyőzte a pekingi olimpián ezüstérmes ír Kenneth Egan is. Csapatunk Káté Gyula (64KG), és Bernáth István (+91KG) révén két ezüstöt, valamint Ungvári István (48KG), Kalucz Norbert (51KG) jóvoltából két bronzérmet is szerzett.

Augusztusban a lengyelországi Szczecin volt a házigazdája az ifjúsági Európa bajnokságnak, amelyen válogatott tehetségeink két ezüstérmet szereztek. A kispesti Harcsa Zoltán (75KG) és a KSI ökölvívója, Varga Sándor (91KG) egyaránt csak a döntőben szenvedett vereséget német, illetve orosz ellenfelétől. Külön ki kell emelni, hogy az Európa bajnokságon három alkalommal találkoztunk ukrán ellenféllel, és mindhárom alkalommal a magyar versenyző került ki győztesen, amely ismerve a két ország lehetőségeit komoly sikernek számít.

A szövetségi kapitány, dr. Kovács László nagy célja, az érem megszerzése megvalósult, Szántó Imre tanítványa, a kispesti rutinos Káté Gyula (64KG) egészen az elődöntőig menetelt, ahol csak sérülése akadályozta meg a még nagyobb sikerben, az amerikai Frankie Gomez dolgát így is rendkívül megnehezítette. A siker értékét külön növeli, hogy hosszú útja során thaiföldi, brazil, és kazah ökölvívót is legyőzött.

7. A magyar ökölvívás sikerei 2010 és 2015 között

A magyar ökölvívás az elmúlt években az anyagi háttérrel, és elsősorban a versenyzői létszámot figyelembe véve erőn felül teljesített a nemzetközi mezőnyben egészen 2015-

ig. Az utánpótlásunk sikerei jelentősebbek, amely jó alapot adhat a 2024-es tokiói olimpiára, ha hosszabb stratégiai időszakra tekintünk előre.

Felnőtt nemzeti válogatottjaink az Európa-bajnokságokon több sikert értek el, a hölgyek azonban a világbajnokságokon is képesek voltak érmekeket begyűjteni az évtized elején, de a hagyományokhoz egyelőre messze van a jelenlegi teljesítmény. A Magyar Ökölvívó Szakszövetség a Bocskai emlékverseny mellett majdnem minden évben rendezett Európa-bajnokságot különböző korosztályokban.

Régen látott hatalmas magyar sikerrel zárult a moszkvai Európa-bajnokság 2010-ben, ahol versenyzőink minden színű medáliából egyet-egyet – Bacskai Balázs arany-, Káté Gyula ezüst-, míg Darmos József egy bronzéremmel zárt – begyűjtöttek, valamint további két pontszerző ötödik helyezéssel is gazdagították a kollekciót. Csapatunk ezzel a dániai Vejle, azaz 1996 óta nem szerepelt ennyire sikeresen, és eredményesen egy Európa-bajnokságon.

Varga Miklós, Káté Gyula és Harcsa Zoltán révén a magyar küldöttség három olimpiai kvalifikációs helyet szerzett a londoni ötkarikás játékokra 2011-ben. A 2012-es londoni olimpiai játékokon az akkor 20 éves Harcsa Zoltán a negyeddöntőig menetelt, de Káté Gyulának is volt győztes mérkőzése az elmúlt évek egyik legfontosabb bokszeseményén.

Egy évvel később Szellő Imre révén a magyar csapat egy bronzot ért el, míg 2013-ban Minszkben Harcsa Zoltán és Varga Miklós szállított két harmadik helyezést az Európa-bajnokságról. A tavalyi legfontosabb felnőtt eseményen, a szófiai Európai Unió országok közötti bajnokságon Gálos Viktor (56 kg), Vadász András (64 kg), és Bacskai Balázs (75 kg) révén három bronzérem volt a mérlegünk. A 2015-ös szófiai Európa-bajnokságon a 19 éves Csóka Nandor (52 kg) révén egy bronzéremmel zárt a magyar csapat, akárcsak a bakui Európa Játékokon, ahol Harcsa Zoltán (75 kg) szerzett hasonló érmet.

A felnőtt hölgyek legsikeresebb szereplése a barbadosi 2010-es világbajnokság volt, amelyen Némedi Varga Csilla, Kovács Mária és Nagy Tímea egyaránt bronzéremmel zárt. Nagy Tímea megismételte ugyanezt a teljesítményt 2012-ben a kínai világbajnokságon is, de olimpiai kvótát a hölgyek nem tudtak szerezni Londonra. Nagy Tímea továbbá Eb-bronzot szerzett Rotterdamban 2011-ben, ezt meg tudta ismételni a 2014-es bukaresti női kontinensbajnokságon, de immáron olimpiai súlycsoportban.

Ez utóbbi romániai kontinensverseny a hölgyek számára az egyik legnagyobb sikert jelentette az elmúlt öt évben. A bukaresti Európa-bajnokságon a győzelem/vereség mutatónk messze felülmúlt minden előzetes várakozást, és Kovács Mária (+81 kg)

aranyérme mellett Ancsin Katalin (51 kg), Nagy Tímea (75 kg) és az ifjúsági világbajnok Szatmári Petra (81 kg) is képes volt érmet szerezni a román fővárosban. Fontos kiemelni, hogy a 2010-es hazai rendezésű női EU-bajnokságon hét medália került versenyzőink nyakába: Nagy Bianka és kétszeres világbajnokunk, Kovács Mária arany-, Ancsin Katalin, Nagy Tímea és Sándor Katalin ezüst-, míg Dobrádi Csilla valamint Némedi Csilla bronzérmet szerzett.

Az ifjúsági fiúk a vizsgált ötéves periódusban akkor érték el a legnagyobb sikereket, amikor arra a leginkább szükség volt. A 2010-es Ifjúsági Olimpiai Játékokon Harcsa Zoltán (75 kg) révén szerzett egy bronzérmet a magyar delegáció, míg ugyanezt a teljesítményt Könnyű Richárd (60 kg) négy évvel később Nancsingban megismételte. A két ifjúsági olimpiai esemény között az alapvető különbséget az jelentette, hogy amíg Szingapúrban csak két magyar versenyző lehetett jelen, közülük egy szabadkártyával, addig Nancsingban három ökölvívónk kvalifikált önerőből. Harcsa Zoltán a 2010-es bakui ifjúsági világbajnokságon egy bronzérmet szerzett, ezt Komor László tavaly Szófiában megismételte. Az ifjúsági sikereket alaposan növelte a 2013-as rotterdami Európa-bajnokság, amelyen Gálos Roland (60 kg) aranyérmet szerzett, míg Hámori Ádám (81 kg) második helyezéssel lett gazdagabb.

Junior ökölvívóink Farkas József vezetésével minden korábbi rekordot megdöntöttek ebben a korosztályban, az öt megszerzett érem a 2011-es keszthelyi Eb-n minden várakozást felülmúlt. A kecskeméti Herczeg Norbert (54 kg) és a kőszegi Hámori Ádám (75 kg) virtuóz bokszt bemutatva lett aranyérmes a népes hazai közönség előtt. A roppant tehetséges Bársony Bernárd (57 kg), Sinkó Krisztián (63 kg), valamint a debreceni Komor László (+80 kg) bronzéremmel, és pozitív élményekkel térhetett haza Keszthelyről. Herczeg Norbert ugyanebben az évben ezüstérmes volt a világbajnokságon Asztanában. Minden junior Európa-bajnokságon szereztek érmet legjobbaink, de a 2011-es sikereket követően a tavalyi teljesítményt volt a legjobb: Virbán Gábor (48 kg) és Erdélyi Roland (80 kg) ezüstjei mellett Szaka István (52 kg) szerzett bronzot.

Történelmi világbajnokságot rendezhetett 2011. április végén és május elején a törökországi Antalya városa, ugyanis a nemzetközi szövetség, az AIBA első alkalommal rendezett a hölgyek részére korosztályos világeseményt, a Női Ifjúsági és Junior Világbajnokságot. A magyar válogatott messze felülmúlt az előzetes várakozásokat, és Nagy Kornélia Kitti (junior 54 kg), Csősz Nikolett (junior 63 kg), valamint Váry Lili (ifjúsági 48 kg) révén három bronzérmet szerzett a törökországi világeseményen. Két évvel később Szatmári Petra megszerezte hazánk első női ifjúsági világbajnoki címét Albenában, valamint a korosztályos Európa-bajnokságokon is rendre medáliákat szállítottak ifjabb

hölgyeink. Az ifjúsági női válogatott a 2013-as korosztályos EU-bajnokságon a legjobb csapatnak bizonyult.

A 2014-es keszthelyi serdülő Európa-bajnokságon két magyar aranyérem született, a 14 éves Barbosu Tibor (46 kg) és Baranyi József (72 kg) révén. Kiemelendő, hogy a Magyar Ökölvívó Szakszövetség sokat emelt a debreceni Bocskai emlékverseny színvonalán az elmúlt években. A Magyar Ökölvívó Szakszövetség számos nagy nemzetközi eseményt rendezett különböző korosztályoknak 2010 óta, minden évben sorra került egy Európa-bajnokság vagy egy EU-bajnokság. 2010 és 2014 között a magyar bajnokságokon induló mezőny jelentősen megnövekedett, 557-ről 660 főre.

8. A magyar ökölvívás az elmúlt években

A magyar ökölvívás az elmúlt években számos válságon esett át, amely rányomta a bélyegét az eredményességre, de a hagyományok, a potenciál, és a lehetőségek benne rejlenek a sportág megújulásának. A problémák ellenére a magyar bokszt ért el jelentősebb eredményeket is, a 2016-os riói olimpiára két versenyzőnk kvalifikált, valamint Budapest rendezhette meg a 2018-as ifjúsági világbajnokságot.

A 2015-ös év végi szentpétervári junior világbajnokságon – 1999-2000-es korosztály – Magyarország egy bronzérmet szerzett László Szilárd révén. A junior világbajnokságokat azóta törölte a nemzetközi szövetség, így nem került sor újabb eseményre ebben a korosztályban, maradtak az Európa-bajnokságok.

Harcsa Zoltán komoly riválisokat legyőzve eljutott a döntőbe a 2016-os európai olimpiai kvalifikációs tornán, így kvótát szerzett a riói játékokra. A kontinentális kvalifikációs eseményeket követően is közel 400 fő indult az utolsó világtornán a 39 olimpiai kvótáért, míg az induló országok száma megközelítette a százat. Bacskai Balázs nagyon nehéz ágon amerikai és német versenyzőket is legyőzve jutott el a döntőig Bakuban, és olimpiai kvótát szerzett Rióra.

A magyar versenyzők egy győztes és két vesztes mérkőzéssel búcsúztak Riótól, de óriási teljesítmény volt versenyzőinktől már a kvalifikáció is. Harcsa Zoltán türkmén ellenfelét legyőzve jutott el a legjobb tizenhatba Rióban, ahol a későbbi győztes kubai Arlen Lopez állította meg. Bacskai Balásznak az örök mumus francia Souleymane Cissokho jutott riválisnak, és nem találta későbbi bronzérmes ellenfelével szemben a taktikai ellenszert.

A 2016-os szófiai női Európa-bajnokságon a riói olimpia legjobbjai nem vettek ugyan részt, de a győztesek között így is három világbajnokot találhattunk, a magyar csapat egy

ezüsttel zárt a bolgár fővárosban. Az ifjúsági világbajnokságra az olimpiát követően került sor Szentpéterváron 2016 novemberében, ahol több mint 350 versenyző küzdött az érmekért, a magyar csapat tagjai közül Kozák László (69kg) a negyedöntőig jutott. A 2016-os Ifjúsági Európa-bajnokságot szintén egy orosz város, Anapa rendezte meg, ahol Virbán Gábor (49kg) bronzéremmel zárt.

A magyar női ifjúsági válogatott a várakozásokon felül szerepelt az Eb-n a négy megszerzett éremmel. A magyar junior csapat az ifikhez hasonlóan 4 érmet szerzett, így a versenyen összesen 8 medáliát gyűjtött be válogatottunk. A bakui világkvalifikációs eseménnyel párhuzamosan került sor a junior Európa-bajnokságra Kaposváron, amelyen 200-nál több versenyző indult el. Báki Alex arany-, valamint Felföldi László bronzérme jelentette a magyar válogatott kiemelkedő eredményeit.

A 2017-es U22-es Európa-bajnokságra Romániában került sor, amelyen az 1995-1998 között született versenyzők szerepelhettek. A magyar válogatott remek teljesítményt nyújtott a negyedöntőig vezető úton a selejtezők során, és a csapat gerince megmutatta, hogy a jövőben harcban lehetnek a legjobbakkal is. A magyar csapat hat pontszerző helyezéssel zárt, Romániban, a felnőtt Európa-bajnokságon pedig Harcsa Zoltán révén egy bronzérmet is szerzett a delegáció.

A hamburgi felnőtt világbajnokságra három magyar versenyző kvalifikált Balzsay Károly szövetségi kapitány vezetésével, amelyre az út a harkovi Európa-bajnokságon keresztül vezetett. A női ifjúsági és junior Európa-bajnokságra ismét a bolgár fővárosban, Szófiában került sor 2017 július elején, amelyen Juhász Adrienn és Kiss Bettina egészen a döntőig menetelt, és csak szoros mérkőzésen maradtak alul a fináléban. A 2017-es ifjúsági Európa-bajnokságon a debreceni Bernáth Attila orosz ellenfelét is legyőzve a döntőben a junior Európa-bajnok grúz Sahil Allahverdovi ellen maradt csak alul, így ezüstéremmel zárt.

A következő évben hazánk 15 év után ismét rendezhetett egy világeseményt, a 2018-as budapesti ifjúsági világbajnokság volt az első a sportág történetében, amelyen a hölgyek is ugyanannyi súlycsoportban szerepelhettek, mint a férfiak, így összesen 20 aranyérem talált gazdára a világversenyen.

Magyarország a nemzetek rangsorában a hivatalos AIBA pontszámítás szerint a roppant előkelő nyolcadik helyen végzett az ifjúsági világbajnokságon résztvevő 66 ország közül. A magyar válogatott hat tagja került be a legjobb nyolc közé az ifjúsági világbajnokságon és lett pontszerző. Az egy ezüst- (Orbán Adrián), illetve egy bronzérem (Villás Veronika) az elmúlt évek legjobb teljesítménye volt a nemzetközi mezőnyben.

A 2018-as esztendő alapvetően az ifjúsági ökölvívókról szólt, három nagy esemény is szerepelt az év versenynaptárában. A korosztályos Európa-bajnokságon Bernáth Attila (49kg) a korábbi évben begyűjtött ezüstjét aranyra cserélte, míg az Ifjúsági Olimpiai Játékokon ezúttal is volt magyar résztvevő Hámori Luca személyében. Kiemelendő Hámori Ádám (91kg) főiskolai világbajnoki címe, amelyet 2018 szeptemberében szerzett.

A 2018-as junior Európa-bajnokságon Zúró Zsolt (54kg), Samu Ferenc Péter (60kg), valamint Kiss Hunor Levente (+80kg) is éremmel zárt Anapában, amely a következő generáció sikeres bemutatkozása volt. Kiss Hunor Levente ezüstéremig jutott végül, és a serdülő Európa-bajnokságon is kiemelkedően sikeresen szerepelt a magyar válogatott, egyik legjobb eredményét hozva az elmúlt években.

A 2019-es esztendő nagyon sűrű versenynaptárában a magyar nemzeti válogatott igyekezett minden fontos eseményen részt venni. A felnőtt férfi világbajnokság nem volt kvalifikációs esemény ezúttal, a legjobb 16-ig Gálos Roland (57kg) és Hámori Ádám (91kg) jutottak a jekatyerinburgi eseményen. Hámori Ádám pontszerző ötödik helyen zárt a minszki Európa Játékokon, akárcsak a hölgyek mezőnyében Budai Vivien (69kg).

Ambrus Viktória (69kg) személyében a szófiai ifjúsági Európa-bajnokságon ezúttal is volt magyar döntős, ezüstérme karrierje csúcsát jelentette. Zúró Zsolt (52kg) a juniorok után az ifjúságiak között is bronzéremmel zárt, és 2020-ban is még ifjúsági korú. A 2019-es junior Európa-bajnokságon a romániai Galati városában a magyar küldöttség három bronzéremmel zárt: a 14 éves Kovács Laura (női 46kg), Dobos Rebeka (női 60kg), valamint Samu Ferenc (férfi 60kg) révén.

Szerző: Kincses Tibor

[1] Széchenyiről nincs információnk az ökölvívással kapcsolatban, de nem zárható ki, hogy valamilyen szinten ő is belekóstolt a sportágba.

[2] A korszak egyik legkiválóbb edzője volt.

[3] Ebben a sportszervezetben atlétikát, birkózást, tornát, és ökölvívást gyakoroltak.

[4] MSE, 2002, pp. 123.

[5] A korszak legjelesebb edzőiről van szó.

[6] Földes É, 1977, pp. 176.

[7] MSE, 2002, pp. 124.

[8] Ezzel hazánk mindössze egy évvel maradt le Angliától szakkönyv kiadásában.

[9] Ennek bolti ára ekkor 1 korona 40 fillér volt, amely nem számított csillagászatnak.

[10] Ez a verseny ma is létezik Budapest bajnokság néven szinte minden sportágban.

[11] Az osztrákokkal egyaránt.

[12] Boros M, 1986, pp. 5-7.

[13] Rövidítve MÖSZ.

[14] Az elindított öt magyar ökölvívó szinte semmilyen nemzetközi tapasztalattal nem rendelkezett.

[15] Mind az öt magyar öklöző elvesztette első mérkőzését.

[16] Gelb Miklós mindössze 15 éves volt ekkor.

[17] Meglepő, de az amsterdami olimpiai ökölvívó csarnokban lehetett dohányozni is!

[18] Boros M, 1986, pp. 11-13.

[19] Kocsis olimpiai sikere Európa bajnoki aranyat is ért egyben, valamint amatőr világbajnoknak is tekintették ötkarikás első helyezéséből kifolyólag.

[20] Énekes volt az egyetlen európai ökölvívó, aki nyerni tudott Los Angelesben.

[21] Boros M, 1986, pp. 21-22.

[\[22\]](#) Sorozatban harmadjára ült fel a kontinens trónjára.

[23] Harangi nevét viseli jelenleg egy ökölvívó klubunk.

[24] MSE, 2002, pp. 125.

[25] Sorozatban ez volt a harmadik olimpia, ahonnan a magyar öklözők aranyéremmel térhettek haza.

- [26] A Teatro Puccini színházban zajlott a kontinensviadal.
- [27] A lengyelek a verseny előtt két hónapot töltöttek edzőtáborban.
- [28] A svéd versenyző mégcsak érmet sem nyert ezen a viadalon.
- [29] Boros M, 1986, pp. 27-29.
- [30] A három versenyzőt egy pontozóbíró kísérte csak el, edző nem volt jelen Dublinban.
- [31] Még Európa korábbi nagyhatalmai sem találtak magukra a későbbiekben.
- [32] Akkor még Magyarország is részt vehetett ezen az eseményen.
- [33] Boros M, 1986, pp. 33-34.
- [34] Indult az utólag törölt 1942-es kontinensbajnokságon is.
- [35] A Kisgazdapárt, az ország legerősebb politikai szervezetének szétforgácsolása.
- [36] Kialakult a beszolgáltatási rendszer a mezőgazdaságban.
- [37] Az ÁVH kegyetlenül lecsapott minden veszélyes és veszélyesnek vélt elemre.
- [38] Papp középsúlyban diadalmaskodott.
- [39] Huszonöt öklöző indult középsúlyban.
- [40] Ő már 38 éves tapasztalt róka volt, már az 1928-as amsterdami olimpián is részt vett.
- [41] Őt az a Steve Klaus készítette fel, aki Énekest és Harangit is korábban.
- [42] Kő A, 1976, pp. 37-46.
- [43] Érdekesség, hogy a csehszlovák színekben induló Torma II lefogyasztott váltósúlyra, hogy elkerülje Papp Lászlót. Súlycsoportját meg is nyerte.
- [44] Az osztályharc éleződik – hangoztatta az MDP.
- [45] MSE, 2002, pp. 126.

- [46] Az angol Lay ellen már komoly sérüléssel öklözött Papp.
- [47] Abody B, 1982, pp. 80-81.
- [48] Az amerikai meglehetősen sportszerűtlen volt a ringben.
- [49] Gyanús körülmények között.
- [50] Az 1956-os forradalomról van szó.
- [51] Papp Laci előtt még soha senki sem ingatta meg.
- [52] Kő A, 1976, pp. 82-84.
- [53] Jól mutatja a sportág fejlődését, hogy ezúttal már 25 ország képviselői vettek részt.
- [54] Már 1951-ben is válogatott volt.
- [55] Az akkori legkisebb súlycsoportban.
- [56] A negyeddöntőben leléptették ellenfelét, így szerzett érmet.
- [57] Régóta ő tartotta a lelket a magyar ökölvívásban.
- [58] Egy régóta kipróbált sikeres párosról van szó.
- [59] Betöltött 17. életév, és be nem töltött 19. életév közötti a junior korosztály.
- [60] MSE, 2002, pp. 127.
- [61] Észak-koreai ellenfelét oktatta ki a papírsúly küzdelmei alatt.
- [62] Kajdi kubai ellenfelétől szenvedett vereséget a döntőben.
- [63] Ez egy Lengyelországban lévő város.
- [64] Egyik legjobb versenyzőnk, Badari Tibor összeveszett a szövetséggel, és nem indult el a viadalon.
- [65] Egyesült Államokban megrendezett világbajnokságról van szó.
- [66] A KGST-ből és a Varsói Szerződésből egyaránt.

- [67] 1991 júniusában távozott az utolsó szovjet katona Magyarországról.
- [68] A rendkívül nagy népszerűségű öklöző beceneve Kokó volt.
- [69] Ekkor lépett át a professzionálisok táborába.
- [70] A német Kubat itt még megadásra kényszerítette.
- [71] Sydney-ben szerzett világbajnoki, és Göteborgban Európa bajnoki címet.
- [72] Török F, 1999, pp. 62-63.
- [73] A törökországi Európa bajnokságon nagyon lejtett a hazai pálya a törököknek.
- [74] Eggyel feljebb lépve az 54 kg-osok között versenyezve lett bronzérmes.
- [75] Ebben igen nagy szerepe volt Emil Zsecsevnek, az EABA elnökének.
- [76] A bolgár Hrisztovot, és az orosz Malahbekovot is legyőzte könnyedén.
- [77] Amúgy valamennyien igen jónevű öklözőknek számítottak.
- [78] Török F, 1999, pp. 83-86.
- [79] A legjobb öklözőnek a 81 kg-os kazak Vaszilij Zsirovot választották meg megérdemelten.
- [80] Erdei iszonyúan elkeseredett jogtalan veresége miatt.
- [81] A kadett világbajnokság helyszíne Kecskemét volt, a többi Budapest.
- [82] 1995-ben a berlini világbajnokságon Erdeit megverették a némettel.
- [83] Tulkunbaj Turgunov Ázsia bajnok volt.
- [84] A jakut származású ökölvívónak nagyon erős ütései voltak.
- [85] Török F, 1999, pp. 92-95.
- [86] Népszerű becenevén Madár.
- [87] Egy 1985-ös születésű öklözőről van szó.

